

> Céline Mercier en Patrice Van Laethem, informatie- en communicatiedienst van Brulocalis

DE LEEFWERELD EN DAGDAGELIJKSE REALITEIT VAN DE GEMEENTE- EN OCMW-MANDATARISSEN

Op 15 september heeft Brulocalis een opleiding georganiseerd speciaal voor de gemeente- en OCMW-mandatarissen samen. Een mooie primeur halfweg de legislatuur! De opleiding werd georganiseerd met de steun van Belfius en was meteen de gelegenheid om eens stil te staan bij wat lokale mandatarissen doen, bij hun dagelijkse uitdagingen, verwachtingen en ambities.

CRISISBEHEER

Halfweg mandaat hebben de verkozenen alvast de balans kunnen opmaken van het eerste deel van hun mandaat. Een mandaat uitgeoefend in een uitzonderlijke context van een ongekende pandemie die iedereen verraste, met alle moeilijkheden en onbekenden van dien.

"We hadden net de terroristische aanslagen achter de rug en hoopten op een meer welvarende tijd. En toen kwam corona, en nu de energie- en klimaatcrisis. Je verveelt je nooit in een gemeente", zegt een van hen. Wij

kunnen daar zowel voor de gemeenten als voor de OCMW's de dringende opvang en hulp aan Oekraïners nog aan toevoegen.

ZEER TECHNISCHE EN VERANDERENDE MATERIES

De realiteit van het lokaal bestuur is complex en de onderwerpen zijn technisch. Weten hoe de organen werken, wat de plichten en rechten van de verkozenen zijn, welke de omvang van hun discretieplicht is, weten hoe een begroting (gemeente of OCMW) moet worden ontleed

en hoe behoeften in concrete doelstellingen moeten vertaald worden, zijn grote punten van aandacht voor al onze lokale bestuurders.

Wie in zijn eerste ambtstermijn zit, was vrij verrast om te zien hoeveel informatie moet verwerkt worden om zijn of haar taak naar behoren te kunnen uitvoeren. De verkozenen willen beter en nog sneller op de hoogte zijn van alle nieuws en handige tools en partners voor hun projecten voor de Brusselaars.

In een gemeente of bij een OCMW nemen projecten heel wat tijd in beslag eer ze afgerond kunnen worden. Dat kan soms demotiverend werken. De tijdrovende procedures, de nodige tijd om wetgeving te maken om een vast kader te bieden, zijn moeilijkheden die zich op het terrein voordoen. Men moet dus creatief en volhardend kunnen zijn.

De opdracht vraagt heel wat menselijke inzet. Mandatarissen besteden vele uren aan hun werk, dat soms als "vrijwillig" wordt gezien en buiten de officiële vergaderingen om wordt gedaan. Het vraagt energie en veerkracht. Het blijft moeilijk om het juiste evenwicht tussen privé- en beroepsleven te vinden.

DAG IN, DAG UIT DE BEWAKER VAN DE DEMOCRATIE

Als het aan de ene kant soms moeilijk lijkt om iets te doen vanuit de oppositie, is het aan de andere kant ook motiverend om projecten uit te voeren en zaken vooruit te helpen, zelfs wanneer je in de oppositie zit. Bijvoorbeeld door de uiteindelijke besluitvorming te prikkelen. De "bewaker van de democratie" zijn, wordt dan een echte missie. De goede verstandhouding tussen partners van de meerderheid en de oppositie, ondanks soms diametraal tegenovergestelde wereldbeelden, wordt vaak onderstreept als een sterk punt.

Onder het thema "De taken van gemeente en OCMW: back to basics" hebben onze adviseurs nog eens de belangrijkste bevoegdheden van de verkozenen op een rijtje gezet: de rechten en plichten van de mandatarissen, waaronder het inzage-recht en de plicht om in alle omstandigheden terughoudend te zijn; het beroepsgeheim dat zowel in het kader van het mandaat binnen een OCMW als, sinds kort, ook binnen de gemeenteraad nageleefd moet worden; en vervolgens de toenemende deontologische plichten in een steeds grotere ambitie naar openbaarheid van bestuur en transparantie.

De burgerlijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid van de verkozenen kwam ook aan bod, gezien de omvang van de individuele opdrachten en werkterreinen van de verkozenen maar ook die van de gemeente en het OCMW.

De handhaving van de openbare orde - en de coronacrisis heeft er de vinger nog eens op gelegd - is een prioriteit. De rol van de burgemeester en het college was intens en bijzonder proactief. Brulocalis wilde alle gebieden en soorten interventies van de gemeentelijke instanties illustreren aan de hand van concrete voorbeelden uit de praktijk en aangeven welke soort actie in welke situatie moet worden ondernomen.

Ten slotte staan de middelen van gemeenten en OCMW's in een context van financiële crisis en torenhoge inflatie onder druk. Wij hebben in een presentatie over gemeentebelastingen nog eens gewezen op de fiscale autonomie, haar grenzen, haar realiteit en haar vertaling.

De deelnemers ontvingen onze nieuwe gidsen "De taken van de gemeente" en "De taken van het OCMW", samen met een praktisch informatief dossier en alle links naar de belangrijkste teksten zoals de nieuwe gemeentewet, de organieke wet, onze praktische fiches en onze laatste thematische artikelen.

UITDAGINGEN IN DE RELATIE MET DE BURGER/BEGUNSTIGDE

Een mandaat vervullen is zowel een dankbare taak als een werk van lange adem. Het contact en het opgebouwde vertrouwen met de burgers is een groot goed en een garantie voor de democratie. Naast de "actieve" burgerparticipatie die gestalte krijgt in een grote toegankelijkheid van de gemeenteraadsvergaderingen, van de gemeentelijke sites en van de gemeentediensten in het algemeen, moet men er elke dag zijn, luisteren en kunnen antwoorden op de vragen van de mensen. Op dit punt staan de gemeente en haar bestuurders het dichtst bij de burger. Er wordt heel wat gevraagd en het kan soms frustrerend zijn om niet zo snel mogelijk te kunnen antwoorden. Het algemeen belang is een evoluerend begrip. Samenleven is een prioriteit. De burgers zijn soms niet vertrouwd met de werking van de lokale instellingen, de grenzen waarop de gemeentelijke macht botst en de bevoegdheden die de verkozenen hebben. Er moet een permanente dialoog zijn en het vertrouwen moet worden gekoesterd en we moeten te allen tijde dicht bij de burger en zijn problemen blijven.

Het begrip rechtvaardigheid speelt een belangrijke rol bij de OCMW-mandatarissen. De non take-up van rechten wordt gezien als een belemmering voor het werk van de mandatarissen om de waardigheid van de begunstigden te waarborgen. De verkozenen constateren en betreuen de toenemende armoede onder de bevolking (bij onder meer ouderen, vrouwen, enz.), het fenomeen van de straatcriminaliteit, maar ook seksuele criminaliteit, geweld en drugsgebruik... die sinds corona welig tieren. Daarom is het des te belangrijker om op lokaal niveau op te treden.

Dicht bij de gebruikers staan is een voordeel bij de besluitvorming, maar er is ook afstand nodig en de gave om niet te oordelen. In elk geval is een zeer gedetailleerde beheersing van de zaken waar de OCMW's in tussenkomen, bij het begin van de job een boeiende uitdaging.

> Hervé Doyen, voormalig burgemeester van Jette, en Jos Raymenants, schepen in Sint-Gillis, de twee zijn lid van het bureau van Brulocalis.

> De sprekers van Brulocalis

EEN GEBREK AAN MIDDELEN EN IMPACT VAN DE MANDATARIS

De verkozenen betreuen een gebrek aan investeringen in de lokale overheid, wat ze met veel moeite proberen ondervangen. Dit geldt des te meer voor de OCMW-verkozenen. Zij zien hoe moeilijk de maatschappelijk werkers het hebben. Nochtans is het OCMW "het laatste sociaal vangnet in België". Waar andere instellingen geen oplossing aanreiken, is het OCMW verplicht een oplossing te vinden.

Wat iemands werkelijke impact is als mandataris, is een vraag die men zich voortdurend stelt. Hoe kunnen wij het best naar de burger luisteren en hem helpen? Hoe kunnen wij bijdragen tot een menselijke administratie waar het personeel betrokken en gemotiveerd blijft?

WAT MET DE VOLGENDE VERKIEZINGEN?

Ondanks de bovengenoemde moeilijkheden blijkt uit de antwoordformulieren bij hun inschrijving aan de vorming dat vier van de vijf verkozenen bereid zijn om een vervolg aan hun ambtstermijn te breien. Het werk is interessant, je hebt de relatie en de contacten met de burgers. Uit onze kleine peiling blijken slechts twee verkozenen zich niet meer verkiesbaar te stellen, en alleen omwille van de leeftijd.

Brulocalis, en ook de Federatie van Brusselse OCMW's, waren zeer tevreden met de positieve feedback van de verkozenen. Zij waardeerden allen het moment van ontmoeting, opleiding maar ook van dialoog en bevraging. De vragen na afloop van de presentatie boden de kans om moeilijke situaties van zowel gemeentelijke als OCMW-verkozenen op te helderen en inzicht te krijgen in wat hun respectievelijk bezighoudt.

Brulocalis staat dag in, dag uit aan de kant van de lokale mandatarissen, hetzij via onze juridische ondersteuning, hetzij via onze opleidingen en thematische workshops, hetzij via onze website en onze diverse publicaties.

Brulocalis staat steeds aan uw zijde met actuele, gedetailleerde en creatieve tools om u te helpen in u uw job als bestuurder voor de Brusselse burger en de lokale democratie.